

İletişim: Duygu, düşünce ve bilgilerin her türlü yolla başkalarına aktarılmasına iletişim denir.

- İnsanların olduğu her yerde iletişim vardır.
- Konuşmamız, susmamız, yüz ifadelerimiz, oturuş biçimimiz,** iletişim kurmak için yaptığımız bazı davranışlardır.
- Ağzımızdan çıkan sesler, çizdiğimiz resimler, konuştuğumuz dil, kullandığımız yazı ve yazı araç gereçleri** iletişim kurmamıza yardımcı olur. İletişim kurarken içinde bulunduğumuz ortama ve duruma göre doğru yöntem ve araçlar tercih edersek iletişimimiz daha etkili olur.

➤ **Kullandığımız yöntem ve araçlara göre iletişim üçe ayrılır.**

Sözlü İletişim: Konuşarak kurduğumuz iletişimdir. Yüz yüze ya da toplantılarda yaptığımız konuşmalar, telefonla yaptığımız görüşmeler birer sözlü iletişimdir.

Yazılı İletişim: Yazıyı kullanarak gerçekleştirdiğimiz iletişimdir. Mektuplar, faks mesajları, elektronik postalar, sosyal medya mesajları yazılı iletişime örnektir.

Sözsüz İletişim: Beden hareketleri, jestler, mimikler, ses tonu, fiziksel görüntü ve kıyafetler sözsüz iletişimi yansıtan unsurlardır.

Jest: Bir duyguyu, düşünceyi ya da bir konuyu anlatırken **el, kol, ayak veya baş ile yapılan hareketler** ve beden hareketlerinin tamamına verilen isimdir.

Mimik: Bir duyguyu, düşünceyi ya da bir konuyu anlatırken **kaş, göz, ağız, yüz hareketleriyle** anlatılmasıdır.

Beden dili: Vücut duruşu, jestler, mimikler, yüz ifadeleri ve göz hareketlerinden oluşan zihinsel ve fiziksel faaliyetlerle desteklenen sözel olmayan iletişim şeklidir.

İletişim Öğeleri

İnsanlar arasında tam anlamıyla bir iletişim oluşabilmesi için iletişim öğelerinin gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu öğeleri **kaynak, alıcı, ileti, kanal ve geri bildirim** olarak sıralayabiliriz.

Kaynak: İletişimi başlatan ögedir. İletiyi alıcıya gönderen kişi, topluluk veya kuruluştur.
(Öğretmen)

Alıcı: Kaynağın iletişim kurmaya çalıştığı hedefte yer alan ögedir. İletiyi alan kişi, topluluk ya da kuruluştur.
(Öğrenci)

İleti (Mesaj): Kaynak tarafından alıcıya aktarılan duygu, düşünce veya bilgidir.
(Dersin konusu)

Kanal: İleti gönderilirken kaynağın kullandığı yöntem ya da araca denir.
(Anlatım metodu)

Geri Bildirim: Alıcının iletiye verdiği tepkidir. Geri bildirim İletinin algılanıp algılanmadığı hakkında kaynağa bilgi verir.
(Öğrencilerin öğretmenin sorularına cevap vermesi)

Etkili iletişim: Kişinin kendisini karşısındakilere en iyi şekilde ifade etmesi ve karşısındakilerden gerekli ilgi ve etkiyi görmesidir.

Etkili bir iletişimde dikkat edilmesi gerekenler

1-Bireyin Kendini Tanıması: Kendisini tanıyan ve sahip olduğu özelliklerin farkında olan bir kişi çevresindeki insanları daha kolay algılar ve tanır, onlarla daha kolay ve uyumlu bir iletişim sağlar.

2-Etkili Anlatım: Karşımızdaki insanlarla konuşurken;

- Konuşurken doğal olmalı, yapmacık konuşma ve hareketlerden kaçınmalıyız.
- Dinleyici ile göz teması kurmalıyız.
- Ses tonumuzu sürekli olarak konuşmamızın içeriğine göre ayarlamalıyız. Çünkü sıradan bir konuşma insanın dikkatini çekmez.
- Kullandığımız kelime ve cümlelerin karşımızdaki insanların anlayabileceği düzeyde olmasına dikkat etmeliyiz.
- Jest ve mimiklerimizi, bedenimizi konuşmamızın içeriğine uygun olarak kullanmalıyız.
- Konuşma süresini uzun tutmamalıyız.

3-Etkili Dinleme: Etkili bir dinleme yapabilmek için;

- Konuşmacı ile göz teması sağlamalı,
- Kendimizi rahat ve hafif tutmalı,
- Karşımızdaki insan konuşurken ona çeşitli tepkiler vererek onu dinlediğimizi ona hissettirmeli,
- Konuşmacıyı dinlerken empati kurmalı, kendimizi onun yerine koymalı,
- Asla konuşmacının sözlerini kesmemeli, sorularımızı ve eleştirilerimizi sona saklamalı,
- Dikkat dağıtacak davranışlardan kaçınmalı ve dikkat dağıtacak unsurları da ortadan kaldırmalıyız.

4-Empati Kurma: Dış dünyayı karşımızdaki insanın penceresinden, görmeye çalışmak demektir. Bir başka deyişle kendimizi onun yerine koymak demektir. Empati kurmak, başka insanlarla iletişimimizin gücünü artırır.

Empati: Kişinin kendisini karşısındakinin yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamaya çalışmasıdır.

Etkili İletişimi Olumsuz Etkileyen Tutumlar

Konuşmacıdan Kaynaklı Sorunlar

- İyi hazırlanmamış konuşma metni
- Eksik bilgi ve mesaj verme
- Yanlış anlaşılmaya neden olacak ifadeler kullanma
- Aynı ses tonu ile sıkıcı konuşma
- Dinleyiciye karşı ön yargılı olma
- Dinleyicinin seviyesine uygun konuşmama

Dinleyiciden Kaynaklı Sorunlar

- Dikkatsiz dinleme
- Bilgi eksikliği
- Ön yargılı dinleme
- Geri bildirim yapmama
- Yetersiz algılama, yanlış yorumlama
- Soru sormama

İletişimi Olumsuz Etkileyen Davranışlar

- Çok konuşmak ve cevap hakkı vermemek
- Her zaman sen dili ile konuşmak.
- Emir vermek.
- Suçlayıcı bir tavırda olmak
- Yönlendirmek, öğüt vermek, teselli etmek.

İletişimi Olumlu Etkileyen Davranışlar

- ✓ Ben dili ile konuşmaya özen göstermek.
- ✓ Suçlayıcı ve kırıncı olmamak
- ✓ Konuşmaktan çok dinlemeyi tercih etmek
- ✓ Sabırlı olmak.
- ✓ Başarılı ve iyi iş yapanları tebrik etmek
- ✓ Açık ve net olmak

İLETİŞİMİN GÜCÜ

- Sözlü ve yazılı iletişimin en önemli unsuru dildir. **Bu nedenle karşımızdaki kişiye söylemek istediklerimizi sakın, açık, net ve doğru anlaşılacak şekilde ifade etmeliyiz.**
- **Etkili iletişim, hem doğru dinlemeye hem de doğru konuşmaya bağlıdır.** Etkileyici konuşma ve etkin dinleme yapabilmek için kitap okuma alışkanlığı kazanmalıyız.
- İletişim yalnızca sözel iletişimden ibaret değildir. **Bedenin duruş biçimi, jest** (el, kol ve baş hareketleri), **mimik** (yüz ifadeleri), **giyim, göz teması, duruş mesafesi** gibi sözel olmayan iletişim kanallarını doğru kullanmak etkili iletişim için gereklidir.
- İletişime geçtiğimiz anda **beden dilimiz karşımızdaki kişiyi olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilir.** Konuşmacının bıraktığı ilk izlenim önemlidir. Bu yüzden **beden dilini doğru kullanmak gerekir.**
- Etkili ve doğru konuşma kadar **etkili dinleme** de iletişim için önemlidir. Bireysel ve toplumsal ilişkilerde etkili dinlemeye en az etkili konuşma kadar dikkat etmeliyiz. Karşımızdakini anlamak, onun vermek istediği mesajı doğru algılamak için çaba göstermeliyiz.

Etkili Dinleme: İletişimde bulunduğumuz kişiden mesajı tam ve doğru alma etkinliğidir.

Etkili Dinleyicinin Özellikleri

- Dikkatini karşısındaki kişiye verir.
- Konuşmacıyı sözünü kesmeden dinler.
- Göz teması kurar.
- Son sözü söylemek için çabalamaz.
- Dinlerken vereceği cevabı düşünmez.
- Yargılamadan, suçlamadan dinler (önyargılı değildir).

- Duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışır.
- Empati kurar.
- Dinlerken başka bir işle meşgul olmaz.
- Konuşmacının sözlerine olduğu kadar sözsüz
- mesajlarına da dikkat eder.
- Konuşmacının duygu ve düşüncelerine anladığını gösteren sözlü ifadelerde bulunur.

Ben Dili:

Kişinin kendi duygu ve düşüncelerini ifade ederek konuşmasıdır.

- "Ben" ile başlar "ben" ile biter.
- İletişim engeli oluşturmaz.
- Karşımızdakinin davranışlarını hedef alır.

Örnek: Bugün seni derste görmeyince meraklandım.
Derslerine yeterince çalışmamana üzülüyorum.

Sen Dili:

Karşımızda insanın kişiliğini hedef alan konuşma biçimidir.

- "Sen" ile başlar "sen" ile biter.
- İletişim engeli oluşturur.
- Yargılar, suçlar, eleştirir.

Örnek: Bugün yine derste yoktun?
Derslerine hiç çalışmıyorsun!

İletişim Engelleri: Önyargılı olmak, isim takmak, tehdit etmek, sıkça soru sormak, emir vermek, eleştirmek, sen dili kullanmak vb.

İletişimde Yapılan Hatalar

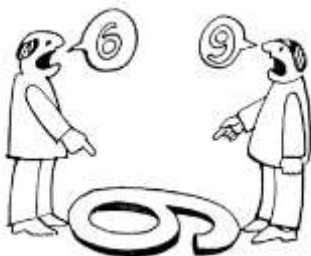
Emir vermek, Tehdit etmek, Uyarmak, Konuyu saptırmak, İsim takmak, Sınamak, Öğüt vermek, Eleştirmek, Yargılamak, Nutuk çekmek, Suçlamak, Alay etmek

İletişimi Zorlaştıran Davranışlar

- 1- Karşımızdaki insanı yönlendirmeye çalışmak.
- 2- Karşımızdaki insanı eleştirmek, suçlayıcı davranmak ve yargılamak.
- 3- Çok veya alakasız sorular sormak.
- 4- Teselli etmek, konuyu değiştirmeye çalışmak.
- 5- Teşhis, tanı koymak.
- 6- Karşımızdaki insanlara takma isimleriyle hitap etmek,
- 7- Argo (sokak ağzı) ve hakaret içerikli konuşmalar yapmak.
- 8- Kendi düşünce ve fikirlerimizi tek doğru olarak kabul etmek, başkalarının duygu ve düşüncelerini önemsememek ve saygı göstermemek.
- 9- Ön yargılı davranmak, İnsanları oldukları gibi kabul etmemek.
- 10- Sözünden dönmek, alay etmek, oyalayıcı davranmak.

Empati: Kişinin kendisini karşısındakinin yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamaya çalışmasıdır.

- Empati kurmak, dış dünyayı karşımızdaki insanın penceresinden, görmeye çalışmak demektir. Bir başka deyişle kendimizi onun yerine koymak demektir. Empati kurmak başka insanlarla iletişimimizin gücünü artırır.

Çatışma: Bir ya da birden çok kişinin herhangi bir konu üzerinde anlaşamadığı zaman ortaya çıkan gerginlik halidir. İnsanların gereksinimleri, istekleri birbirleriyle ters düştüğü zaman çatışma yaşanır.

Uzlaşma: Kişiler arasındaki çatışma halinin sona ermesi ve çatışma durumunun sona ermesidir. Uzlaşmanın gerçekleşmesi için karşılıklı iletişim kanallarının açık olması gerekir.

HIZLI İLETİŞİM GÜÇLÜ TOPLUM

İnsanlar geçmişte haberleşmek için çeşitli araçlar kullanılmıştır. Bu araçların çeşitleri ve özellikleri zamanla gelişmiştir.

Ülkemizde **1927’de radyo**, **1968’de televizyon** kullanılmaya başlanmış, böylece yeni iletişim araçlarının hayatımıza hızla girmesi sağlanmıştır.

- Geçmişte **ikili iletişim** amacıyla kullandığımız bazı araçlar, teknolojik gelişmeler sonucu sosyal haberleşme aracı hâline gelmiştir.
- Örneğin eskiden telefon iki kişi arasında sözlü–işitsel bir iletişim aracı olarak kullanılıyordu. Ancak günümüzde kullanılan akıllı telefonlar **işitsel, görsel ve birçok fonksiyonu** olan etkileşimli bir araç hâline gelmiştir.
- Teknolojinin gelişmesi iletişim araçlarının çeşitliliğini de arttırmıştır. Günümüzde görsel, işitsel, hem görsel hem de işitsel birçok iletişim aracı kullanıyoruz.

Geçmişten günümüze kullanılan iletişim Araçları

- Geçmişte insanlar haberleşmek için **duman, güvercin, ulak** (haberci), **mektup, telgraf** gibi iletişim araçlarını kullanırken,
- Günümüzde haberleşmek için daha çok **telefon, radyo, televizyon, internet** ve **akıllı telefonlar** kullanılıyor.
- Günümüz toplumunda medya araçlarının bilgi ve haberleri işitsel ve görsel olarak aktarması medyanın etkisini artırmaktadır.

- **Olaylardan haberdar olmak, toplumsal gelişmelere uzak kalmamak veya eğlenmek** için medya sürekli takip edilmektedir. Bu da doğal olarak medyanın insanların düşüncelerini, kararlarını ve davranışlarını etkilemesine neden olmaktadır.

Kitle İletişim Araçları:

- Yazılı, sesli ya da görsel yapıtların dağıtımını ya da yayımını sağlayan her türlü teknik iletişim aracına kitle iletişim araçları denir.
 - **Gazete, radyo, televizyon, internet** kitle iletişim araçlarından bazılarıdır.
- Günümüzde iletişim aracı olarak kullanılan **internet** (genel ağ), bilgiye ve habere ulaşmamızda kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca eğitim, ticaret ve resmi işlerde işini kolaylaştırmaktadır.
- **e-eğitim** (EBA), **e-ticaret** (online alışveriş), **e-devlet, kamu spotları** vb.

Medya, gazete, dergi, radyo, televizyon ve genel ağ (internet) gibi kitle iletişim araçlarının tümünü kapsayan genel bir terimdir.

Özellikle internetin getirdiği özgür ve geniş alan kitlelerin seslerini duyurmasını kolaylaştırmıştır. Medyanın, sosyal iletişim ve etkileşim gücü artmıştır. Bu gelişmeler günümüzde "sosyal medya" ve "dijital medya" kavramlarını ortaya çıkarmıştır.

Sosyal medya:

Web teknolojilerinin hizmetine sunulmasıyla birlikte, tek yönlü bilgi paylaşımından, çift taraflı ve eş zamanlı bilgi paylaşımına ulaşılmasını sağlayan medya sistemidir.

Dijital medya: Elektronik ortamdaki; ses, video ve fotoğraf gibi içeriklerin dijital ortamda kitle iletişim aracı olarak kullanılmasına verilen addır.

Medyanın Sosyal ve Kültürel Hayatımıza Etkileri

- Medya sosyal, ekonomik ve eğitim yaşantımızda köklü değişimler meydana getirdiği gibi kültürümüzü de etkilemiştir. Medyanın görsel ve işitsel yayınları kültürel değişimlere neden olduğu gibi farklı kültürler arasındaki etkileşimi de artırmıştır.
- **Bilgisayar, akıllı telefon ve internet kullanımı bireyler arasındaki iletişimi artırmıştır.** Ancak sosyal medya kullanımı ve mesajlaşma sırasında kullanılan ifadeler, simgeler ve yazı karakterleri yeni bir iletişim kültürü ortaya çıkarmıştır. Bu kültürün etkisiyle kelimelerin yerine kısaltmalarının kullanılması dilde yozlaşma ve bozulmayı beraberinde getirmiştir.
- İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla **yabancı kökenli sözcükler** âdeta dilimizi esir almaya başlamıştır. Bu durum kültür yozlaşmasına ve güzel dilimizin bozulmasına neden olmaktadır.
- Devlet, medya ve iletişim araçlarının özellikle çocuklarımıza olan etkisini sağlıklı hâle getirmek için çeşitli tedbirler almıştır.

Bunlardan biri **Radyo ve Televizyon Üst Kurulu**'dur.

- **RTÜK** (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu), **radyo, televizyon ve internet faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemekle görevlendirilmiştir.**
- Bu kurum akıllı işaretler gibi projeler geliştirerek başta çocuklar olmak üzere aileleri bilinçlendirmeye çalışmaktadır.
- Yine bu amaçla Millî Eğitim Bakanlığı ve RTÜK iş birliğiyle "**Medya Okuryazarlığı**" projesi hazırlanmış ve uygulanmıştır. **Medya Okuryazarlığı dersinin amacı** öğrencinin medya karşısında pasif bir alıcı olmak yerine medyayı okuyabilecek bilince ulaşmasını sağlamaktır.

İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

Kitle iletişim özgürlüğü insanların, haber, bilgi ve düşünceleri iletişim araçları vasıtasıyla serbestçe elde edilebilmesi, açıklayabilmesi ve yayılabilmesidir.

- **Kitle iletişim özgürlüğü, insanların kendilerini söz, yazı, resim gibi yollarla ifade etmesidir, düşünceyi açıklama özgürlüğüdür.**
- Kitle iletişim özgürlüğü, bilgiyi arama, bilgiyi edinme ve bilgiyi başkalarına ulaştırma özgürlüğü ile doğru bilgi alma hakkını da kapsar.

Kitle iletişim araçlarını kullanırken bize ait yazı, resim, bilgi ve verilerin izinsiz olarak başkalarının eline geçmesi tehlikesi vardır. Örneğin sosyal medyada paylaştığınız görsellerin kötü amaçlı yazılımlarla ele geçirilip sizin isteğiniz dışında kullanılması bilşim suçları kapsamına girer.

İletişim Hak ve Özgürlükleri

Haberleşme Özgürlüğü: Kişilerin istediği herkesle serbestçe iletişim kurabilmesidir.

Haber Alma Hakkı: Vatandaşların "doğru bilgi alma hakkı" olduğu gibi, kitle iletişim araçlarının "doğru bilgi verme sorumluluğu" vardır. Bu yüzden kitle iletişim araçları bilgi verirken doğru, temiz, özgür, ilkel ve dürüst haber vermelidirler. Haberi çarpıtmadan, yanıltmadan tarafsız olarak yayınlamalıdır. Kimsenin konutuna girilmemeli, yani konut dokunulmazlığı ihlal edilmemelidir. Devlet, aile ve kişi sınırları açıklamamalıdır.

Özel Hayatın Gizliliği: Özel hayatın gizliliğine saygı duymalı, kimsenin gizli görüntüleri, telefon görüşmeleri, mektupları yayınlanmamalıdır.

Kitle İletişim Özgürlüğü: Kitle iletişim araçları yayınlarında suça teşvik ya da suçlulara destek verici yayın yapmamalıdır.

Düşünce ve İfade Özgürlüğü: Herkes düşünce ve kanaatlerini özgürce ifade etme ve yayma özgürlüğüne sahiptir.

Bilgi Edinme Hakkı: Kişinin devlet kurum ve kuruluşlarının görevlerinden dolayı sahip olduğu bilgilere ulaşabilme hakkıdır.

Tekzip ve Düzeltme Hakkı: Yayın organları, yanlış haber, resim ve bilgilerde düzeltme yapmak (tekzip yayımlama) ve haksızlığa uğrayan kişilerin düzeltme cevaplarını yayınlamak zorundadır. Bunun yanında hakların ihlal edildiği durumlarda yetkili kurumlara başvurmak bir vatandaşlık görevidir.

- **İletişim hak ve özgürlüklerimiz Anayasamız tarafından güvence altına alınmıştır.**

Madde 20: Herkes, özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir...

Madde 22: Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır...

Madde 26: Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir...

Birleşmiş Milletler **Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi çocukların her konuda görüşlerini özgürce ifade edebilmesine ve bu görüşlerinin dikkate alınmasına** önem verir.

Bilişim suçu: İnternet ve bilgisayar teknolojileri aracılığıyla kişi haklarının ihlal edilmesidir. Bu durum aynı zamanda özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi suçu kapsamına girer.

Böyle bir olayla karşılaştığımız zaman yasal haklarımızı kullanmalıyız. Bunun için Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk kuvvetlerine büyüklerimizle birlikte başvurabiliriz.

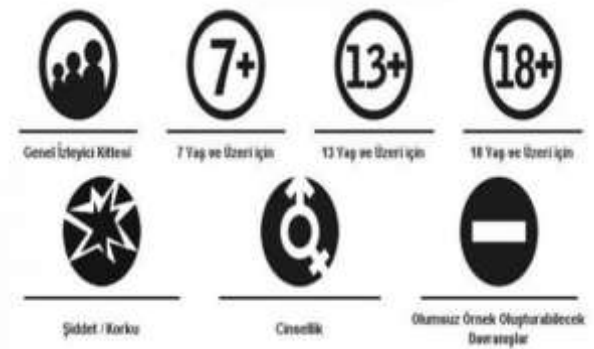
Tekzip: Yalanlama ve düzeltme yazısı demektir.

Herhangi bir kişi veya bir kurum hakkında, bir basın yayın organında gerçeğe aykırı, asılsız bir haber yayınladığı zaman o kişi veya kuruluşun isteği üzerine direkt veya mahkeme kararıyla dolaylı yünden o basın yayın kuruluşunun yanlış, asılsız ve gerçeğe aykırı olarak yaptığı haberi, **yalanlama ve düzeltme yayınına tekzip denir.**

Sansür: Gazete, dergi gibi basın organlarındaki yazı, resim, karikatür gibi unsurların önceden devlet makamları tarafından incelenerek basım ve yayının yasaklanmasıdır.

Aspargas: Yalan veya gerçek dışı yapılan haberlere denir.

Akıllı İşaretler: İzleyicileri televizyon yayınlarının olumsuz etkilerinden korumak amacıyla Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından geliştirilen sembol sistemidir. Akıllı işaretler televizyon programlarının yaş grubumuza uygunluğu konusunda bize programı izlemeden önce uyarı verir.

RTÜK: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Türkiye'de faaliyet gösteren tüm radyo ve televizyonların yayınlarını denetlemek için 1994 yılında kurulmuştur. **ALO RTÜK 178**